

Heydər Əliyev: Azərbaycanın rəmzi

Ümummilli Lider
Heydər Əliyev
ona görə Azər-
baycanın rəmzinə çevril-
mişdir ki, öz xalqını za-
manın mürəkkəb tarixi-
siyasi sınaqlarından
uğurla çıxarmış və ardı-
cıl mübarizə apararaq
onu müstəqilliyə qovuş-
durmuş qüdrətli şəxsiy-
yətdir. Azərbaycan xalqı
yeni əsrə və yeni minilli-
yə məhz Heydər Əliyev
zəkasının işığında qə-
dəm qoymuşdur. Da-
vamlı yüksəliş yolunda
inamla irəliləyən müasir
Azərbaycan Heydər Əli-
yevin həyat amalının
təntənəsidir.

**Qeyri-adi
idarəçilik
bacarığı və
polad iradə**

Tarixi faktlara nəzər salar-
kən görmək olur ki, Azərbay-
cana rəhbərliyinin birinci döv-
ründə Ümummilli Lider özün-
ün qeyri-adi idarəçilik bacarı-
ğı, polad iradəsi və yüksək
vətənpərvərliyi sayəsində,
uzaqgörən və məqsədyönlü
qərarları ilə çox qısa müddət-
də respublikamızda sosial-iq-
tisadi, elmi-texniki və mədəni
sahələrin inkişafında böyük
sıçrayışa nail olmuşdur. Xal-
qın taleyinin bu mərhələsində
- azadlıq və müstəqillik duy-
ğularının artdığı o illərdə Ulu
Öndər həmin duyğuları alov-
landırdı ki, bu da illər sonra
müstəqilliyimizin bərpası ilə
nəticələndi.

Hələ 1969-cu il iyulun 14-
də Ulu Öndər Heydər Əliyev
Azərbaycan KP MK-nın birinci
katibi seçilərkən ölkənin ictimai-
siyasi həyatında anarxiya
və hakimiyyətdaxili intriqalar
baş alıb gedirdi. Azərbaycan
sosial-iqtisadi cəhətdən dur-
ğunluğun və dərin böhranın
yaşandığı geridə qalmış ölkə
idi.

Heydər Əliyev dövlət təhlükəsizliyi siste-
mində işlədiyi ilk gündən əldə etdiyi imkan-
dan istifadə edib böyük vətənpərvərlik və
uzaqgörənlik ruhunda öz doğma xalqına
xidmət etmişdir. DTK-nın rəhbər strukturların-
dakı fəaliyyəti dövründə bu orqanın azər-
baycanlılaşdırılması üçün öz xalqı qarşısın-
da misilsiz xidmətlər göstərən Ümummilli
Liderimiz respublikaya rəhbərliyə başlayan
kimi qısa müddətdə idarəçilik sistemini xey-
li möhkəmlətməmiş, sosial-iqtisadi tədbirlər
həyata keçirmiş, rüşvətخورluğa, korrupsiya-
ya qarşı ciddi mübarizəyə başlamışdır. Apa-
rılan ardıcıl mübarizə nəticəsində qısa mü-
ddətdə Azərbaycanda əlverişli sosial-iqtisadi
və mədəni-siyasi şərait yaradılmışdır.

1970-1980-ci illərdə neft-qaz hasilatı sə-
nəsinə və neftayırma zavodlarının yeni-
dən qurulmasına 4 milyard manatdan çox
vəsait qoyulmuşdur. Nəticədə, 1980-ci illər-
in sonunda Azərbaycan keçmiş SSRİ-də isteh-
sal olunan neftçixarma texnikasının üçdə



iki hissəsini verir, neft maşınqayırma sahə-
sində ABŞ-dan sonra dünyada ikinci yeri tu-
turdu. 1969-1982-ci illərdə 213 iri sənaye
müəssisəsi tikilmiş, sənaye məhsulu isteh-
salı 2,7 dəfə artaraq əvvəlki 50 ildə olduğu
qədər - 101,5 milyard manatlıq məhsul isteh-
sal edilmiş, Azərbaycan sənaye məhsu-
lunun istehsal artımına görə SSRİ-də birinci
yerə çıxmışdı. Bakı SSRİ-nin əsas sənaye
mərkəzlərindən və beş böyük şəhərindən
birinə çevrilmişdi. Azərbaycanın 120-dək
müəssisəsində istehsal olunan 350 növ
məhsul dünyanın 80 ölkəsinə satılırdı. İxrac-
la idxal arasında 1,5-2 milyard manatlıq
müsbət saldo yaranmışdı.

Meliiorasiya və su təsərrüfatı kompleksinə
qoyulan vəsaitin məbləği (2 milyard man-
nat) əvvəlki 50 il ərzində bu sahəyə qoyulan
vəsaitdən 2,5 dəfə çox olmuşdu. Kənd tə-
sərrüfatının məcmu məhsulu 2,7 dəfə, emək
məhsuldarlığı 2,2 dəfə yüksəlmiş, məhsul
artımı 11,1 milyard manata çatmışdı. Bu
dövrə 7,7 min kilometr şose, 260 kilometr
dəmir yolları çəkilmişdi. 1985-ci ildə Bakı li-



manından dünyanın 120 limanına gəmilər
səfər edir, paytaxtdan respublikanın 12,
SSRİ-nin 80 şəhərinə təyyarələr uçurdu. Ba-
kı metropoliteninin 8 yeni stansiyası istis-
mara verilmişdi.

1969-1982-ci illərdə 18,5 milyon kvad-
ratmetr mənzil sahəsi (376,1 min yeni mənzil)
istifadəyə verilmiş, 2,2 milyondan çox
adam, yəni respublikanın hər üç sakinindən
biri yeni evdə məskunlaşmışdı. 1970-1982-
ci illərdə iqtisadiyyatın inkişafına 23,9 mil-
yard manat vəsait qoyulmuşdu ki, bu da əv-
vəlki 50 ildəkindən 1,4 dəfə çox idi. Bu za-
man milli gəlirin yalnız artım hissəsi 5 mil-

2300 kino qurğusu var idi. 21 min yerlik xə-
stəxana və poliklinikalar istifadəyə verilmiş-
di.

1978-ci il Konstitusiyasında Azərbaycan
dilinin ali səviyyədə rəsmi dil statusu alma-
sı, öncəlik Azərbaycan Sovet Ensiklopedi-
yasının, üçcildlik "Müasir Azərbaycan dili"
dərslisinin işıq üzünə gəlməsi, "Türkologiya"
jurnalının nəşrə başlaması, Azərbaycan zi-
yalılarının imperiyanın təqiblərindən qorun-
ması, görkəmli elm, mədəniyyət və ədəbiy-
yat xadimlərinə dövlət mükafatlarının, fəxri
adların verilməsi, onların yubileylərinin keçir-
ilməsi, abidələrinin qoyulması, milli ruhlu
tarixi filmlərin çəkilişi, mədəniyyət kollektiv-
lərinin və rəssamların dövlət suverenliyi və
sərgilərinin təşkili və sair bu kimi faktlar 1970-80-ci illər-
də milli-mənəvi həyatın və milli özünüdərk
prosesinin sürətli dirçəlişini səciyyələndirir-
di.

Beləliklə, Ümummilli Liderimizin sözləri
ilə desək: "Bu gün tam əminliklə söyləmək
olur ki, Azərbaycanın dövlət suverenliyi və
iqtisadi müstəqilliyi, sistemli şəkildə artan
xarici iqtisadi əlaqələri, dünya iqtisadiyyatına
get-gedə daha dərinlən inteqrasiya
olunması hələ 1970-1985-ci illərdə təməli
qoyulmuş xalq təsərrüfatı potensialına əsas-
lanır".

Azərbaycanda Yeni Azərbaycan

Bütün bu göstəricilər Ulu Öndərin Azər-
baycana ikinci dəfə rəhbərlik etdiyi dövrdə
də daha fərqli bir şəkildə əldə olunmuşdur.
Belə ki, yenidən müstəqilliyini bərpa etmiş
Azərbaycan yenidən qurulmuş, Azərbay-
canda Yeni Azərbaycan yaradılmışdır.

Məlumdur ki, 1991-ci ildə əldə etdiyimiz
müstəqillikdən sonra ölkəmiz yenə də gər-
gin ziddiyyətlə üz-üzə dayanmışdı. 1918-
1920-ci illərdə Azərbaycan Xalq Cümhuriy-
yətinin məhvi üçün hazırlanmış plan və sən-
narilərlə 1991-ci ildəki müstəqilliyin iflası
üçün hazırlanmış planlar tamamilə eynilik
təşkil edirdi. Belə bir dövrdə müstəqilliyimi-
zi yenidən itirmək təhlükəsi qarşısında qal-
mışdıq. Zaman sübut etdi ki, Heydər Əliyev
o zaman Azərbaycanda ikinci dəfə siyasi
hakimiyyətə gəlməseydi, müstəqilliyimizin
taleyi eynilə cümhuriyyət dövründəki kimi
olacaqdı.

Bəli, böyük çətinliklə bərpa olunan müs-
təqilliyimiz Ulu Öndərin 1993-cü ildən hakimi-
yyətə qayıdışı ilə möhkəmləndirildi, əbə-
dilik qazandı. Böyük Heydər Əliyevin rəh-
bərliyi ilə hələ 1990-1993-cü illərdə Naxçı-
vandan başlanan müstəqillik yolu Azərbaycanın
siyasi mühitində aparıcı qüvvəyə çev-
rilib milli dövlətçiliyimizin bərpası istiqamə-
tində qəti addımların atılmasına gətirib çı-
xardı.

yard 370 milyon manat təşkil etmiş, onun
adambaşına düşən hissəsi 2 dəfə artmış,
633 min yeni iş yeri yaradılmışdı.

Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin sa-
yı 1600-dən 1875-ə çatmış, 849 ümumtəhsil
məktəbi tikilib istifadəyə verilmiş, 6 yeni ali
məktəb yaradılmışdı. 1970-80-ci illərdə
SSRİ-nin 50-dən artıq böyük şəhərinin 170-
dən çox ali məktəbində 15 mindən artıq
azərbaycanlı gənc təhsil alaraq yüksəkxi-
təslə mütəxəssislər kimi hazırlanmışdı.
1971-ci il iyul ayının 28-də Cəmişid Naxçı-
vanski adına hərbi məktəb açılmış, 1970-
80-ci illərdə SSRİ-nin ali hərbi məktəblərində
iki mindən çox azərbaycanlı zabit hazırlan-
mışdı. Qısa müddətdə SSRİ müdafiə sən-
ayesinin Azərbaycanda on bir böyük zavodu
tikilmişdi.

1970-1980-ci illərdə Azərbaycanda 1155
kitabxana, 1316 klub, 44 muzey, 50 min yer-
lik 111 kinoteatr istifadəyə verilmişdi. 1980-
ci ilin sonunda respublikada artıq ümumi kit-
tab fondu 31,7 milyon nüsxə olan 3858 küt-
ləvi kitabxana, 3212 klub və mədəniyyət evi,

Əvvəlki Səh. 5

Ulu Öndərin mənəvi və siyasi varisi, daim Heydər Əliyev siyasətindən bəhrələnen və fəaliyyətini bu dahi insanın təcrübələrinə istinad etməklə quran dövlət başçısı cənab İlham Əliyev deyir: Biz Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə çox ciddi iqtisadi islahatlara start verdik. İqtisadiyyatın bazar iqtisadiyyatı prinsipləri əsasında qurulması məhz o illərdə öz əksini tapmışdır. Azərbaycanın gələcəkdə dünyəvi dövlət kimi inkişafı məhz o illərdə təsbit edilmişdir. Bizim xarici siyasətimizlə milli maraqlar üzərində apardığımız işlər məhz o illərdə xalqa təqdim edilmiş və xalq tərəfindən dəstəklənmişdir.

Bir çox başqa sahələrdə, o cümlədən ordu quruculuğu sahəsində atılan addımlar bir neçə ildən sonra imkan verdi ki, biz doğrudan da güclü və nizami ordu yaradaq. Bu gün bütün Azərbaycan xalqı Ordumuzla fəxr edir. Yəni, bu tarixi addımlar ölkəmizin uzunmüddətli strateji inkişaf modelini özündə ehtiva edirdi. Əlbəttə ki, bütün planlarımızı həyata keçirmək üçün bizim güclü maliyyə imkanlarımız olmalı idi. Yaxşı başa düşürdük ki, xarici sərmayələr gəlmədən buna nail olmaq mümkün deyil. Xarici sərmayələrin ölkəyə qoyulması üçün də ilk növbədə sabitlik olmalı idi və bu sabitlik yaradıldı. O ölkədə ki, 1991-1993-cü illərdə Azərbaycan xalqı faktiki olaraq sabitlik nədir bilmirdi. Qanunsuz silahlı birləşmələr meydan oxuyurdu, Bakı və digər şəhərlərin küçələrində əli avtomatlı insanlar faktiki olaraq hökmran-

Heydər Əliyev: Azərbaycanın rəmzi



azadlığı əbədidir və əbədi olacaqdır!,- deyən Ulu Öndərin uzaqqörənliyi, əzmkarlığı, məsləhətkeşliyi, ideyaları ilə müstəqilliyimiz qorundu, yaşadı, əbədləşdi. Bu gün müstəqil Azərbaycan etibarlı əllərdədir.

1990-cı illərdə sərişətsiz dövlət rəhbərləri tərəfindən ermənilərə satılan torpaqlarımız fəaliyyətində daim Heydər Əliyev siyasətinə, ideologiyasına əsaslanan dövlət başçısının rəhbərliyi ilə şücaətli Milli Ordumuz tərəfindən işğaldan azad edildi. 2020-ci ildə 44 günlük müharibə ilə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması Ulu Öndərimizin ən böyük arzusunun reallaşması idi. Əgər müstəqilliyimizin əldə olunması, daimlik qazanması üçün Ulu Öndərə borc luyqusa, ərazi bütövlüyümüzün bərpası, müstəqil dövlətimizin müasir dövrdə beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artması üçün dövlətimizin başçısına minnətdarıq.

Azərbaycanın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü hər bir vətəndaş üçün əzizdir. O mənada ki, xalq çox çətinliklə əldə etdiyi bu qiymətli sərvətin daimiliyi üçün, lazım gələrsə, canından belə keçməyə hazırdır. Xalq bir gün öz əzəli torpaqlarını da geri alacaqdı. Həmin günün Ulu Öndərin mənəvi varisinin, hər bir azərbaycanlının ümid bəslədiyi Liderinin rəhbərliyi ilə reallaşması isə Azərbaycanda müstəqilliyimizin ilk illərindən həyata keçirilən siyasətin uğurla davam etdirilməsini təsdiqlədi. "Mən bütün Azərbaycan xalqının, hər bir Azərbaycan vətəndaşının Prezidentiyəm. Mənim borcumdur ki, imkan daxilində hər bir vətəndaş inkişafa, yaxşılığa doğru



lıq edirdi, kütləvi itaətsizlik hökm sürürdü. Belə bir vəziyyətdə sabitliyi yaratmaq ancaq Heydər Əliyevin nüfuzu, onun cəsarəti və xalqın ona olan inamı hesabına mümkün idi və xarici sərmayələr də ondan sonra dərhal gəlməyə başlamışdır. Məşhur "Əsrin kontraktı" və neft-qaz sahəsində ondan sonra aparılan işlər o vaxt güclü maliyyə zəmini yaratdı. O vaxt atılan addımlar və qəbul edilmiş qərarlar bu gün bizə imkan verir ki, müstəqil iqtisadi siyasət aparaq və beynəlxalq müstəvidə müstəqil ölkə kimi özümüzü təsdiqləyək.

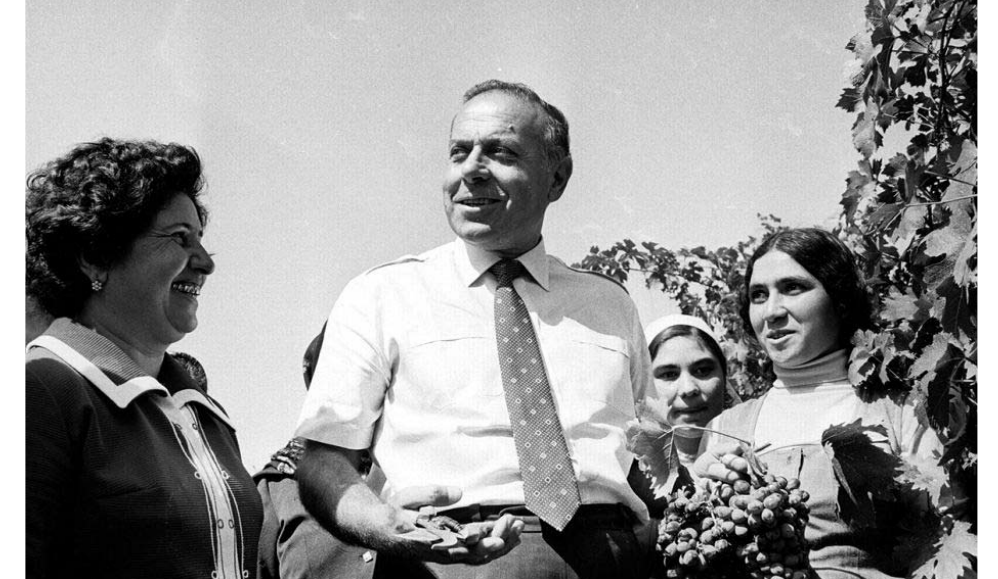
Heydər Əliyev əsl azərbaycanlı, xalqını canından artıq sevən, vətənpərvər, həyatının sonunadək bu xalqın, bu millətin yolunda cəfa çəkən böyük şəxsiyyətdir. Elə buna görə də xalq Onu özünə Ümummilli Lider seçdi. Taleyini Ona tapşırırdı. Müstəqilliyini Ona etibar etdi. Beləliklə də, müstəqilliyimiz təhlükədən, itirilməkdən xilas oldu. Torpaqlarımızın daha da geniş miqyasda itirilməsinin qarşısı alındı. Ölkəmiz dünyada tanındı, dünya dövlətləri ilə iqtisadi əlaqələr quruldu. 70 illik imperiya mənəşindən qurtulan, bütün sahələrdə tənəzzülə uğrayan Azərbaycanda yeni bir Azərbaycan quruldu. Azərbaycan, bütövlükdə, Ulu Öndərimizin əsərinə çevrildi.

Ötən 20 il: Ümummilli Liderin müəyyən etdiyi strategiya

Ulu Öndərin müəyyən etdiyi strategiyayı ötən müddətdə uğurla həyata keçirən və

müasir dövərə uyğunlaşdırın Prezident cənab İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərlik fəaliyyətini diqqətlə nəzərdən keçirdikdə onun dövrün çağırışlarına çevik reaksiya verən, yüksək erudisiyaya və idarəetmə bacarığına malik, xalqına və dövlətinə qəlbən bağlı Lider olduğu bir daha təsdiqini tapır. Cənab İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi Azərbaycan bu gün dünyanın siyasi aləmində özünəməxsus yeri ilə seçilir. Bütün dünya dövlətləri ölkəmizin başçısı ilə hesablaşır, ona hörmət və ehtiramla yanaşır.

2003-cü ilin 15 oktyabr prezident seçkiləri ərəfəsində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan vətəndaşlarına ünvanladığı 1 oktyabr 2003-cü il tarixli müraciət də təkcə Ulu Öndərin deyil, bütövlükdə, Azərbaycan xalqının cənab İlham Əliyevə olan böyük ümidlərinin təcəssümü kimi ortaya çıxmışdır. Ulu Öndər bu tarixi müraciəti ilə xalqa onun əsasını qoyduğu siyasəti davam etdirə biləcək dəqiq ünvanı göstərmişdir: "...Üzümü Sizə - həmvətənlərimə tutaraq, qarşıdan gələn prezident seçkilərində prezidentliyə namizəd, mənim siyasi varisim, Yeni Azərbaycan Partiyası sədrinin birinci müavini İlham Əliyevi dəstəkləməyə çağırıram. O, yüksək intellektli, pragmatik düşüncəli, müasir dünya siyasətini və iqtisadiyyatını gözəl bilən, enerjili və təşəbbüskar bir şəxsiyyətdir. Sizi əmin edirəm ki, həm İlham Əliyev, həm də Yeni Azərbaycan Partiyası bundan sonra da xalqın ən layiqli övladlarını öz ətrafında sıx birləşdirərək Azərbaycan dövlətinin inkişafı və xalqımızın firavanlığı yolunda çox işlər görəceklər. İnanıram ki, mənim axıra çatdırı bilmediyim taleyüklü



məsələləri, planları, işləri sizin köməyiniz və dəstəyinizlə İlham Əliyev başa çatdırı biləcək. Mən ona özüm qədər inanıram və gələcəyə böyük ümidlər bəsləyirəm".

Zaman və tarix sübut edib ki, Ulu Öndərimiz siyasətdə heç zaman yanılmayıb. Ötən 20 ildə bunun bir daha şahidi olduq. Azərbaycanın gündən-günə inkişafı, tərəqqisi ilə şahid olduq. Sırası vətəndaşdan tutmuş müəllimə, həkimə, mühəndisə, elm xadimlərinə, uşaqdan böyüyə hər kəsə qayğıda, ehtiramda gördük. Ölkə rəhbərinin qaçqınlarına, köçkününə, şəhidinə, qazisinə, ümumilikdə hər bir vətəndaşına qayğısında gördük. Ötən 20 ildə ölkənin iqtisadi gücünün ordu quruculuğuna yönəldilməsində, torpaqlarımızın bir gün işğaldan azad olunması üçün hərtərəfli tədbirlərin həyata keçirilməsində gördük.

Bəli, ordu quruculuğunu xüsusilə vurğulamalıyıq. Çünki ölkəmizdə insanlar illərlə torpaq həsrəti ilə yaşayıb. Onları ən çox düşündürən yurd yerlərinə qovuşmaq idi. Nə qədər inkişaf etmiş bir ölkədə yaşasalar da, hərtərəfli qayğı ilə əhatə olunsalar da, qaçqınlıq və köçkünlük acısı, yurd həsrəti onları tərk etməzdi. Onlar öz torpaqlarını istəyirdilər. Qarabağ Azərbaycanın yarası idi. Bu yara sağalardısı, Azərbaycan tam ola bilirdi. Bütün bunlar isə dövlətimizin başçısının daim diqqətində olan məsələlər idi.

Ulu Öndərin arzuları reallaşdı

"Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi, milli

irəliləyişi görsün və onu hiss eləsin",- deyən dövlət başçısının əzmini təsdiqlədi. 2020-ci il sentyabrın 27-dən başlayıb noyabrın 10-da bitən 44 günlük müharibə. Tarixə meydan oxuyan, dünyaya kimliyimizi göstərən 44 günlük müharibə. Azərbaycanın döyünən ürəyinə, bir parçasına qovuşduğu, 30 illik bir həsrətin, nisgilin bitdiyi anla təsdiqlədi. 10 noyabr 2020-ci il Ali Baş Komandanımız, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin və Milli Ordumuzun Azərbaycan tarixinə yazdığı yeni salnamə oldu. 2023-cü ilin 20 sentyabrında həyata keçirilən antiterror tədbirləri isə ərazi bütövlüyümüzün tam bərpası ilə nəticələndi.

Cənab Prezidentimizin Ulu Öndərin "Azərbaycanın ərazi bütövlüyü təmin edilə bilər" vəsiyyətini həm bir övlad, həm də siyasi rəhbər olaraq reallaşdırması xalqımıza liderlik bacarığını göstərməklə yanaşı, həm də qədim ailə dəyərlərimizin qorunub yaşadılmasının əhəmiyyətli məsələ olduğunu aşıladi. Bu isə ölkəmizdə hər bir gəncə nümunə gücündə olan təsirli məqamdır.

Tariximizin şanlı səhifəsini təşkil edən Qarabağ Zəfəri və ölkəmizin bugünkü inkişafı ötən 20 ilin hər anında Prezidentimizin pragmatik fəaliyyətinin nəticələridir. O nəticələr ki, bu gün bütün dünyanın diqqətini özünə yönəldən məqamlardır. Azərbaycanın güclü, eyni zamanda sülhsevər dövlət olduğuna dünyanın şahidliyidir. Ən əsası isə Azərbaycan vətəndaşının qürur yeridir. Bəli, qürur duyuruq ki, Ulu Öndərimizin siyasi yolu uğurla davam etdirilir.

Metanət Məmmədova